

כס"ד. לול א' דחג השבועות (לפנות בוקר), ה'תש"ו

(דחגה בלתי מוגד)

לדברך

שהסדר דמתן תורה הוא שבחלילה יהיה ציאת מצרים שהיא הזכנה למ"ת, כמ"ש בהוציאך את העם ממצרים תעבדוך את האלקים על חחר הזה, ונתת לזה היתה גם ההקדמה דכפה עליהם הר כנגדו? שזהו מ"שי ויליצבו בחחתי ההר. והיינו שהחילה והצרך להיות ענין בוגר הכרול דמצרים, שעי"ז נעשה בלדור ויכור הגשם והחומר, ומצאנה גם אחר יציאת נשאר מציאות הגשמיות, ואז הי' הענין בל"ת לנשמות כגופים דוקא, והיינו, שלא העלו את הנשמות למעלה, אלא כמ"שי וירד הוי' על הר סיני, למטה בעוה"ז דוקא, וגם צצם ענין התורה הוא כאופן שנתלכשה בעינינו גשמיים דוקא, ולא כמו שהמלאכים בקשו, מנה הורד על השמים, שכונתם היתה שתנתן להם התחנות שבחורה, אלא התורה נתלכשה בעינינו גשמיים דוקא, וגם המצוות הרי הם בגשמיות דוקא, ונתנו שכללות ענין מ"ת הוא שהתורה פיתנה לנשמות כמו שהם למטה כגופים דוקא, וגם התורה עצמה נתלכשה בגשמיות, וכמ"ל מוכן, ממה דאיתא במדרש, בענין נשמות וחורה, ששיניהם נמשלו לנג, ובמשניות ישראל כתיב נר הוי' נשמת אדם, כחורה כתיב כי נר מצוה ותורה אור, אמר הקב"ה, נר כידך זו התורה ונרך בידך זה הנפש, אם אתה משמר את שלי אני משמר את שלך, ועוד זאת שענין זה שישראל וחורה תלויים זכ"ז, הוא לא רק בנוגע לענין השמירה אלא גם בנוגע לעצם המציאות הישראלית וחורה, כדאיתא במדרש, ע"פ ואל מי תדמינו ואשור? אמר קדוש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה,

- 1) שמות ג. יב
- 2) שבת פת. א.
- 3) יתרו יט, יז.
- 4) ואחנת ד. כ. וראה תו"א יתרו ער, א.
- 5) יתרו יט, כ.
- 6) תהלים ת. ב. שבת שם, סעי'ב ואילן.
- 7) בכל חבל לקמן — וראה ד"ה בעליות מדרש תהלים עה"פ.
- 8) דב"ר פ"ד, ד.
- 9) משלי ב, כז.
- 10) שם ו, כג. שמו"ר פ"ד, ג. תנחומא משא בת.
- 11) שמו"ר פמ"ח, א.
- 12) ישעי' מ, כה"ב.

הבונים, כי אם לכית אבותם דוקא, כד"י חכמה, שמצד זה נעשית החכללות הדגלים באופן של ביטול במציאות, וחזו גם לכית אבותם, באות שמטור להם יעקב אביהם, ויעקב הוא מרת הת"ת, בריח התכונ המברית מן הקצה אל הקצה, שעל ידו נעשית החכללות הקיין חו"ג באופן של ביטול אמיתי, וכיין שהשכטים הם מלשון כוכבא דשיבט שהי"ע ההמשכה מיעקב, והנה מצד המשכה זו יש ככתם (ע"י הדגלים) לפעול ענין ההעלאת, העלאת כ"י"ע כאצילות, וכמו בענין חתונה שע"י המשכת החתן, נחות דרנא, נעשה העלאת הכלה, כמ"ש לכה דודי לקראת כלדך, וכידוע בענין שושבינא דמלכא ושושבינא דמטוורונתא, וזהו גם מ"שי הודו להוי' קראו בשמו, דע"י העלי' הודו נעשית ההמשכה דקראו בשמו, וכמ"ל הוא בענין השכטים, דל"וים המשכה מהאבות, הנה ע"י נעשה ההעלאת דכ"י"ע לאצילות, באופן שגם ככ"י"ע יהי' ביטול במציאות כמו באצילות.

ודרו גם מ"שי הביאנו אל בית היין ודגלו ונו, שענין הדגלים קשור עם ענין היין, והיינו, דעם היות היין הוא כחי' בנה, מ"מ, כיון שתכמה וכינה הם תריץ רעיק, הרי יש כזה גם מספירת הדכמה (שכה לא שייך אחרת ללעז"ז מצד ענין השבייה, כמ"שי"י ימותו ולא בחכמה), וע"י נעשה ענין ההתכללות באופן של ביטול במציאות, מ"ל כפירוש לכית אבותם דייקא, והוה שכאשר ישראל ראו מיכאל ודגלו גבראל ודגלו נתאו לענין הדגלים, דכיון שאפילו המלאכים שהם נבואים, בחינת בריאה, נעשלו כ"כ ע"י הדגלים, הרי בודאי שע"י הנש"י שמצד עצמם הם למעלה יותר מהמלאכים, הרי בודאי שע"י הדגלים נעשלו ביותר כ"י, ולכן כאשר ראו ענין זה אצל המלאכים נמשוררו ונתאו להדגלים, והקב"ה נתן להם ענין הדגלים, שע"י חרי' עכונתם בהעלאת כ"י"ע באצילות באופן דלמהר אחד באחד.

- 1) וראה זור ח"א ר"ט, א. ח"ב פ"ב, א.
- 2) פ"ב, ב. פורס שער כג (שער ערוב הכוונות) סה"מ תשי"ד ע' (דכ), ושיג.
- 3) ערך אם הבנים, לקי"ת שמע"צ פ"ח, ד.
- 4) ע"פ חידושי כ"י, כת, ויקהל לו, ל"ג.
- 47) וראה זור ח"א, א, ב. ח"ב קצ"ב, ב. ח"ג קצ"ב, סע"א.
- 48) אירוב ד, בא, וראה ע"י שער ט (שער שבח"ים) פ"ב ואילן, מביא שטי"ם ש"ב ח"א פ"א, ת"א ק"י, ד ואילן, קי"ח, ג. ובכ"מ.
- 49) וראה רבמות סג, א.

בהמלאכים, ולחיותם כעצם בחי' המדות, שעשי' נק' עצי הישר²², לכן עומדים תמיד באהו"ר. אבל (הנשמות) יש בהם גם העבודה והשגה, שהרי מקום עמודת הנשמות חלוק מוקום עמידת המלאכים, דעמידת המלאכים הוא בהיכלות ומדורים, אבל מקום הנשמות הוא בג"ע, והרי בג"ע ישנו לימוד התורה כרונותיות, שהוא ענין ההשגה, ולא העבודה ואהו"ר. אמנם באמת יש בהנשמות למעלה גם העבודה דאהו"ר, וכמו שבירידת הנשמה למטה הרי זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד²³, כמור"כ בהנשמה למעלה ישנם ב' הענינים, העבודה והשגה שהוא לימוד התורה כרונותיות, וגם עבודת התפלה שהוא אהו"ר. כדאיתא בגמרא²⁴ אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידי' ומצלי כו' וכן ליצחק וכן ליעקב. ובכל אופן, עבודת הנשמה למעלה, בין באהו"ר בין בהשגה, היא באופן נעלה יותר באין צורך כלל לגבי עבודת הנשמה למטה, דהנה, וכינו הזקן כותב בתניא²⁵ שתכלית השתלשלות העולמות, אינו כשכיל עולמות העליונים אלא התכלית שבא עה"ז התחתון. והכלית ושלמות בריאת עה"ז הוא ימות המשיח, ומעין זה ה"י גם בשעת מ"ת, אך התכלית יהי' ימות המשיח, וענין זה הלוי במעשיו ובכרתינו עכשיו. וממשיך לכאן ענין העבודה שאי אפשר לומר שתכלית העבודה הוא אותה ויראה שהרי גם כשהי' צדיק גמור עובד ה"י ביראה ואהבה רבה בתענוגים לא ניגע למעלה האהו"ר בהיות הנשמה למעלה. וכמור"כ הוא גם בהשגה שהשגת הנשמה בהיותה למטה אינה בצד כלל להשגת הנשמה למעלה, שהרי הנשמה למעלה היא השגת המדות, ולמטה אינה אלא השגת המציאות. ועוד זאת ההשגה למעלה היא בכח"ג"ר, וההשגה למטה היא רק בכח"ד"ת. ומכל זה מובן גודל הירידה שירדה הנשמה למטה, ומזה יובן גודל עלייה הנשמה, שכשכיל עלי' זו היתה הירידה.

ג) **והנה** כבדי להביך מעלה מקום עליית הנשמה ע"י הירידה, צורך לכרך תחילה מקום הנשמה כמו שהגה מצד עצמה, שמה היא שמוקום עלייתה הוא למעלה מבחי' זו, שהרי אי אפשר לומר שעלייתה היא להמקום שבו היתה קודם הירידה, דא"כ לא ה"י צורך להיות כל ענין הירידה. והענין כזה, דהנה, על הנשמה כמו שהיא מצד עצמה, או אומרים²⁶ נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה כו', וצריך להבין²⁷

22) ראה דה"ג רכנ, פס"א ואילן.
23) שבת י' א.
24) ב"מ פה" ב.
25) פל"ו ופל"ז.
26) "אלקי נשמה" בברכות השחר.
27) ראה לק"ט שה"ש טז, ד. וכ"מ.

באלה קאי על אלה תולדות השמים והארץ¹⁸, וכזכות מי וכדאו וכזכות מי הם עומדים, בזכות אלה שמות בני ישראל¹⁴, ואלה זכות מי הם עומדים, בזכות אלה העדות והחוקים והמפטים¹⁵. הרי שיישראל תלויים כחורה (לא רק כענין השמירה אלא) גם בעצם מציאותם. וכמור"כ הוא גם במעט שתלוי ביישראל, כמ"ש¹⁶ שאני עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דזה מה שאנני מי שאנני עשיתי ארץ הוא בשביל האדם¹⁷, ובראת האדם הוא בשביל בראתי בנימטריא תרי"ג, כדי שיישראל יקיימו את תרי"ג המצוות¹⁸, וא"כ מובן שקיום התרי"ג מצוות. ונמצא שיישראל תורה נברא האדם ככדי שיהי' קיום להחרי"ג מצוות. ונמצא שיישראל תורה עליונים זכ"ז לא רק כענין השמירה אלא גם בעצם קיום מציאותם. והרי ענין זה שיישראל צריכים לתורה והתורה צריכה לישראל הוא בגשמיות דוקא, היינו, הנשמות כמו שהם בגופים דוקא, והתורה כמו שתוכלשה בגשמיות דוקא. וכמוכן גם מהמשל דני, כידוע שבני ישנים ד' בחי', פתילה ושמן ותל' גונוי אורי¹⁹, ומזה מובן גם בהנמשל, שהכונה היא לנשמות כמו שהם בגופים דוקא, שזהו"ע שמן ופתילה.

ב) **וללכתי** זה, צריך להקדים תחילה ענין ירידת הנשמה בגוף דהנה ידוע, שהירידה היא צורך עלי', ומזה מובן שכל מה שהירידה היא ביותה אזי גם תעלי' היא ביותה, שהרי הירידה היא צורך (וגורמת את) העלי'. ולזאת הנה כבדי להביך גודל עליית הנשמה שנעשה ע"י הירידה, צריך לבאר תחילה מצב הנשמה כמו שהיא קודם ירידתה, שיעי"ז יוכן גודל עירידה) וכמילא גם גודל העלי' והענין כזה, דהנה הנשמה קודם ירידתה כתיב כה"ג²⁰ חי ה"י אלקי ישראל אשר עמדתי לפני, שעומדת שם באהו"ר²¹, וכמו במלאכים דכתיב בהו"י²² ועמידים לעד לעולם גר', שעומדים תמיד באהו"ר, אמנם, יש מקום לומר שאינו זומה עבודה הנשמה לעבודה המלאכים, שהרי האהו"ר של המלאכים היא עבודה שנמשכת בתמידות, עד שישנם מלאכים שנובראו כשי"ב ומאז אומרים ג"פ קודש, וככל קודש עומדים בכיטול שני אלפים שנה, ועכשיו הם עומדים בהכביטול דאמירת קדוש הג', שהוא אלפיים השלישי. וכל זה הוא

13) בראשית ב' ד.
14) שמות א' א.
15) ואתחתי ד' מת.
16) ישעי' מה' יב.
17) ראה דה"א רה, ב.
18) ראה מקדש מלך לזהר שם.
19) דאת תרי"א מקץ מ' ב ואילן.
20) מלכים א' יז, א.
21) תהלים קמח, ג.
22) בראשית כ"ג, ב.

ולכן הנה העלי' וההתכללות כדאור, הוא ההתכללות בהעצם, גופא ומלא. והגם שרש הנשמות הוא מפנימנות הכלים, ופנימיות הכלים מצד עצמם מתאחדים עם האור, וא"כ, מהו הצורך בהירידה למטה, אך הענין הוא, שההתאחדות דפנימיות הכלים עם האור היא כמו ב' דברים המתאחדים אמנם ע"י הירידה למטה, נעשה בתשמה הפיטול וההתכללות כהאור באופן שנעשים דבר אחד. והיינו שהעלי' שנעשית ע"י ירידת הנשמה בנוף היא המעבר (דער איבערגאנג) מהיחוד ואדוה וגמרותי להיחוד ראדוה וחיותי.

אמנם

עדיין צריך להבין, שהרי הכלים שרשם מהרשימו, והרשימו מגלה את הקו, והיינו לפי שיש מעלה ברשימו שאינו בהקו. דאור הקו נגע בו הצמצום, שלכן הוא קו אחד קצר, ויחיד מזה, שגם צ"ל צמצום על הצד, וא"כ ניכר בו פשוט הצמצום, משא"כ הרשימו לא נגע בו הצמצום, שזהו ענין רשימו שהוא חושם ממה שהי' קודם, מכל הענינים שהיו קודם הצמצום, גם מאותם הענינים שלא נגע בהם הצמצום כלל והגם שע"י הצמצום נעשה העלם ברשימו, הרי איך זה באופן שאותיות הרשימו עצמם נשתנו ע"י הצמצום, אלא החילוק בנגע להזולה כלב, דקודם הצמצום האור האור על ידם אל הזולת, ואחרי הצמצום אינו מאיר על ידם אל הזולת, אבל בהם עצמם איך שום שינוי כלל, שגם עכשיו ישנו בהם האור, וכדאורא הלשון: שאותיות הרשימו לא זזו ממקומן. וזוהו הטעם שהרשימו מגלה את הקו, והרי ידוע שכל מגלה הוא למעלה מהמגלה על ידו, וכמו"כ הוא בקי רשימו, שהרשימו הוא למעלה מהקו, והיינו לפי שהקו נגע בו הצמצום, ואותיות הרשימו לא נגע בהם הצמצום. וא"כ, מאחר שהנשמות, שרשם מהכלים והכלים שרשם מהרשימו, שלא נגע בהם הצמצום למה הוצרך להיות ירידת הנשמה בכדי שתתעלה כהאורות, הרי הרשימו הוא למעלה מהקו (מאורות הקו). אך הענין הוא, דאמיתית העלי' שנעשית ע"י הירידה, הוא, שעולה ונכללת * בהעצם, שלמעלה מהאורות ולמעלה מהכלים, ולמעלה גם משרש הכלים, והרי"ע העלי' בהעצמות ממש, שזהו אמיתית הענין דלשאתאבא בגופא

פ"ט (ס"ט יא, שם ח"ב ע' תפב) סה"מ
תולמי"ע ע"ש וואלף. ועוד.
(32) ראה גם המשך מצד זו, ויחתי וסח"מ
תולמי"ע שם.
(31) תקוני יחזי בהקדמות (ג' ב).
(32) אהר"ת בראשית חז"י תתתיח, ב.
המשך מצד זו תר"ס פ"ד (ע' וואלף. סה"מ
תר"ס ת"א ע' יקבו ואלף). המשך יענה תר"ס

אין אפשר לומר שתורה היא קודם לאתה בראתה, הרי שתורה היא תורה שמתארים את הנשמה, ואין אפשר לתאר את הנשמה קודם שנובראת במציאות. אך הענין הוא, דשתורה קאי על הנשמה כמו שהיא באצילות, ואתה בראתה קאי על הנשמה כמו שהיא כבריאה, ולואת לא ידקשה אין אפשר לומר תואר על הנשמה קודם שנובראת. לפי שיתואר זה הוא על מציאות הנשמה כמו שהיא באצילות. דהנה, מציאות הנשמה באצילות אינה כמו כל הנובראים שיש להם שרש באצילות, שלכן הנה בחי' המלכות דאצילות נקראת בכל השמות ודעתי"מ, כי בכל הנובראים, מה שכלול באצילות, אין זה מציאות הנוברא, שהרי אצילות כולו אלקות ולא שייך שרדי' כלול שם מציאות נברא, ומה שכלול באצילות הוא רק שרש שלהם כלול. אך הנשמות שגם לאחר ההחיות הרי זה רק מה שאלקות נעשה נוברא ולא נברא קממי, לכן ישנה מציאות הנשמה גם באצילות, והוא האלקות שבתשמה, ואדברא, בריכות באצילות שם הוא עיקר מציאותה שהרי מציאותה הוא אלקות, והנה באצילות דליא, ששם אלקות בגילוי, ולכן שייך לומר תואר על הנשמה קודם שבאה כבריאה. להיות שישנה מציאות באצילות. והתואר שמתארים אותה, כמו שהיא באצילות הוא טהרה היא, דלהיות שמתארותה היא המציאות דאלקות, הרי באצילות דוקא מציאותה היא כטהרה. שהרי כפי"ע דישנה מעלמת על אלקות, ודוקא באצילות היא אלקות בגילוי.

וכל זה הוא מקום הנשמה כמו שהיא מצד עצמה, ענין צ"י ודיעותה בנוף, נעשה בה עלי' גדולה יותר, למעלה מכלי שטורה היא. והענין בזה, דהנה, התואר שטורה, עם היותו לפי שאלקות הוא בגילוי, ללא מציאות ישות כלל, מ"מ, כיון שאומרים שטורה, ק"י מוכן שיש נתינת מקום להתייב, ולכן צריך לומר שטורה היא, וע"ז מ"ש מ"י יתן טהור טמא וייקא, וכמבואר בקל"ח דכתי' שטורה הוא בהכלים דוקא, והרי התופש בין אורות לכלים הוא שאורות הם אין בעצם, ולא שייך בהם לשון טהרה, ורק ככתי' הכלים שבהם שייך ענין הטהרה, אי ישנו ענין הטהרה, ועפ"ז יוכן ענין עליית הנשמה שנעשית ע"י ירידה בנוף, שירידה זו היא צורך עלי', שנעשה בה הענין דלשאתאבא בגופא דמלכא שזה"ע העלי' וההתכללות כהאור שזה"ע נקרא גופא ומלא, להיות שזה"ע האור הוא מעין העצם, ויחידה מזה, שהאור הוא זכוק בהעצם.

(28) אור ק"ד, ג.
(29) פ' ראה כו, א.
(30) ראה תר"א ר"ז, ב.

ביותר שאינו יכול להשיגו, אזי הוא ברעש גדול. ונמצא, שעבודת האופנים אינה בערך כלל לעבודת השופים שבבריאה. וכמו"כ יש מרכבה נעלית יותר, והיא המרכבה דאצילות. והנה, האבות הן הן המרכבה, וכדאיתא בספר הכהיר³⁷ אמרה מזה החסד לפני הקב"ה מימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמע במקומי, שע"י עבודתו בהכנסת אורחים ופרסום אלקות בעולם כמס"ג, ה"י מרכבה למדת החסד דאצילות. וכמו"כ ביצחק, שע"י עבודתו בחפירת בארות, ובפרט מה שמסר נפשו כפועל ממש בהעקידה, הנה עיי"ז ה"י מרכבה דאצילות, שת"ת עולה עד הכתר³⁸. והנה, המרכבה דבי"ע אינה כערך כלל לגבי המרכבה דאצילות, שהרי ענין המרכבה הוא כמ"שי³⁹ והחיות נושאות, נושאות ומנושאות, שמגביהים ומעלים בח"י אדם שבהם לבח"י לא אדם⁴⁰, דכח"י לא אדם דכריאה הוא אצילות, שהוא בח"י טובכ לגבי כ"י"ע, וזהו המרכבה דכריאה שהוא ההעלאה באצילות. אמנם המרכבה דאצילות ענינה הוא ההעלאה של בח"י אדם דאצילות לבח"י לא אדם שהוא בח"י אריך, דאצילות שהוא ציור אדם נקרא ועיר, לפי שהוא כציור והגבלה, ועבודת המרכבה הוא להעלותו לבח"י לא אדם, למעלה ממזוידה והגבלה, שהוא בח"י אריך. וזהו"ע עבודת האבות בבח"י המרכבה שע"י פעלו עליית המוחין דאצילות לבח"י אריך, שזוהו מש"ש⁴¹ ויעש אברהם משתה גדול, ואמר חז"ל⁴² גדול עולמים ה"י שם, להיות שאברהם ע"י עבודתו המשיך בח"י אריך, שזוהו גדול העולמים, ועד שגם אברהם עצמו נקרא כשם גדול⁴³, להיות שע"י עבודתו בבח"י המרכבה פעל גם בעצמו שיה"י בבחי' אריך. וזהו מה שמעשה מרכבה נקרא דבר גדול, להיות דענין המרכבה הוא לצאת מהמזוידות והגבלות, שזוהי הגולת דבח"י אריך.

ה' **אמנם** הוויית דאביי ורבא נקרא דבר קטן, שזוהי תנועה הפכית ממעשה מרכבה שהו"ע היציאה ממזוידה והגבלה, ואילו הוויית אביי ורבא ענינם הוא שרצון העלין שלמעלה מהגבלות השפיל

37 כ"י פמ"ז, ו' פמ"ב, ו'.
38 סמך קצא. הובא בפרדס שער כב
39 ראה לקו"ת מפיני צו, ויש ע"ב.
40 פירו "חיות" בקדושת כתר במסוף
דרי"ד. וראה בח"י חרומה כה, יז"ד. וראה
37 כ"י פמ"ד ספ"ד. שמו"ר ספ"ג.
41 שמואל"א טו, כט.
42 וירא כא, ה.
43 כ"י פמ"ג, י' (וכמתנת כהונה שם).
וראה גם סדר"ג חול"ה ח"ב ע' חסד.
44 יהושע יד, טו. כ"י פמ"ד, ו'.

דמלאכ. ועל"י זו נעשית ע"י התורה, דעיי"ז שניתנה התורה למטה בגשמיות דוקא לנשמות בגופים, אזי מגלה התורה את העצמות שישנו בגשמיות. כהנשמות.

ד' **ולתבין** הטעם שהתורה כמו שהיא בגשמיות דוקא יש בכחה לגלות את העצמות שבגשמיות, צריך להקדים תחילה שבכללות התורה ישנם כ' ענינים, כמאור"ל⁴⁴ שריב"ז לא הגיח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן הוויית דאביי ורבא. וצריך להבין אומרו שהוויית דאביי ורבא הם דבר קטן, הרי זה עיקר חושב"פ, דמ"ש הוויית דאביי ורבא אין הכוונה לאביי ורבא דוקא, שהרי ענין זה נאמר על ריב"ז שה"י תנא, אלא הכוונה בזה היא על כללות הפלפול דתושב"פ, ואין אומר שזהו דבר קטן. ובכדי להבין מה שהוויית דאביי ורבא נקרא דבר קטן, צריך להקדים תחילה מה שמעשה מרכבה נקרא דבר גדול.

והענין בזה, דהנה במרכבה יש כמה מדריגות, כדאיתא בכתבי האר"ל⁴⁵ שבמרכבה ישנם כדרכים חיות ואופנים, כדרכים הם כבריאה, וחיות ואופנים הם ביצירה ועשי', והרי המרכבה דכריאה היא למעלה הרבה מהמרכבה דיצירה ועשי'⁴⁶, כמאור"ל⁴⁷ בהחזיק שבין ישעי' ליוחזקאל (שישעי' ראה את המרכבה דכריאה, ויוחזקאל ראה את המרכבה דיצירה ועשי'), למה יחזקאל דומה לכן כפר שראה את המלך, ולמה ישעי' דומה לכן כרד שראה את המלך, דכן כרד מודגל בעיניי והנהיגו המלוכה, וכמילא מביט ורואה (אויף וואָס קוקט ער און וואָס זעהט ער) את הענינים הפנימיים, ורא"י זו פועלת עליו ביטול פנימי, ביטול במציאות, משא"כ כן כפר שרואה את המלך, מאחר שאינו מודגל בעיניי המלוכה, הרי הוא מביט על החיצוניות, ולכן גם הפעולה שנפעלת בו עליו היא ביטול חיצוני בלבד. וכמו"כ הוא גם למעלה, שהכרוכים ושרפים שהם בהמרכבה דכריאה הם כביטול במציאות. משא"כ החיות ואופנים הנה הביטול שלהם אינו בערך לגבי עבודת השופים, ובפרט האופנים שהם ברעש גדול, שהרעש הוא מצד העדר הדשנה. ועל"מ באדם למטה, שכאשר מביין ומשיג את הדבר איי מתעמק בהדובר, והוא בנתח (וראיך), וכאשר אינו מביין את הדבר, אבל מריגז שזוהו שכל נפלא

34 טובה כח, א.
35 ראה לקו"ת בוכה צו, א"ב. סדר"ג
36 חגיגה יג, ב.
44 חרי"ט ע' פג ואילך. ובפ"א.
45 ראה לקו"ת בוכה צו, א"ב. סדר"ג

תורה⁵⁰, כיון שנתנית התורה למטה בגשמיות היא כהי' המשכה עצמית, ועי"ז נעשה בהגשמות כהי' בן, כמ"ש⁵¹ בנים אתם גוי', שענין זה נעשה ביום חתונתו דמ"ת. ואף שהשפעה עצמית זו היא מבחי' אחרונה כלכל (מאות ה"י⁵²), וכאלו נאמר מלכות דמלכות דעתיק, הרי יודע מאמר הכעס"ש⁵³ העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס כולו, ולהיות שכל עצם בלתי מתחלק, לזאת הנה כשאתה תופס בחלק ממנו אתה תופס ככולו. וכמ"כ הוא בענין כיום חתונתו זה מ"ת, דמאתר שזוהי השפעה עצמית, הנה ככל כחינה וכחינה ישנו כל העצם. והשפעה עצמית זו נשפעת בהתורה כמו שנתלכשה בדברים גשמיים דוקא, ועי"ז מתגלה העצמות שבגשמות.

(ו) ויזכר זה ע"פ כמה דוגמאות בגשמיות. וכמו ער"מ בתחום החקוק על אבן טוב וכהיר, הנה מצד בהירות האב"ט אי אפשר לקרוא את האותיות, כי אם כאשר חותמים על השעה, אבל כאשר האבן הוא פשוט ואינו מבהיק אזי יכולים לקרוא את האותיות על האבן עצמו. ונמצא, שבדבר שאינו בהיר ומבהיק יכול להיות התגלות בקדוה אל מקורו, ובדבר הבהיר ומבהיק אי אפשר להיות הגלוי בקדוה אל מקורו, כי אם בריחוק דוקא. וכמ"כ יזכר למעלה, דדחתמו של הקב"ה אמת⁵⁴, שזוה"ע דאני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים⁵⁵, שאין שום שיעור"ע כלל, וגלוי זה הוא ע"י התורה דוקא, דאין אמת אלא תורה⁵⁶, והתגלות זו היא בריחוק דוקא, שזוה התורה כמו שמתלכשה בדברים גשמיים דוקא. ויש עור דוגמא לזה מהתחשים דראי' ושמיעה, שאינו דומה שמיעה לראי'⁵⁷, שלכ"ן, גם כאשר שומע איזה דבר ומצייר כזה כל הפרטים, הנה כאשר אח"כ רואה את הדבר, יתפעל על זה בהתפעלות גדולה במאד. וטעם הדבר הוא, לפי שבשמיעה הוא שומע רק את המציאות בלבד, אבל כראי' הוא רואה את המתות, ולכ"ן, הנה כראיית הדבר מתפעל כאופן אחר לגמרי. ומ"ל, כראי' שהוא ראיית המתות, הכלי הוא גשמיות דוקא, משא"כ בשמיעה שהוא במציאות, הכלי הוא רוחניות. וכמ"כ יזכר למעלה בענין ראי' דחפמה שהוא כהי' פנימיות ועצמות

(50) תענית כו"ב. ב.
(51) פי ראה יד, א.
(52) המשך תרס"ז ע' תקכב. תמיד
תעריב ת"ע ע' ע' חטו. תקנ"ב ח"ב ע' א"פ.
ועור.
(53) שבת נה, א.
(54) ישע"י מד, ו. וראה ב"ר פפ"א, ב.
(55) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. פתיחתא
דאיב"ר ב. תקי"ז תכ"א (נ, א).
(56) ראה מנ"לחא יתור יש ט. וראה תר"א
ר"פ משפטים. המשך וכהו תרל"ז פליג
ופר"ז. ועור.

את עצמו בענין המצוות שכולם ניתנו כשיעור והגבלה דוקא, אם בזמן אם במקום אם בשונהם, וכמו כן נתלכשו כל המצוות בדברים גשמיים דוקא, עד שגם בנוגע להמצוות דוחכת הלכות מברא כ"ק מ"א א"ח אדמ"ר ככ"כ מאמרים⁴⁵ שענינם הוא שדיו מורגשים בכשר לב הגשמי, וכמו באהבת הוי' שצריך שיורגש כלככו ממש, וכן גם בילוא הנה שיעור המצוה הוא שלכו יתכוון מיראת הוי', וכמ"כ הוא באהבת ישראל, שהאהבה שאורב את זולתו צריכה להיות נרגשת בכשר הגשמי, וכשם שכאשר שומע שמורה טובה בנוגע לעצמו הרי שמועה טובה תודשן עצם⁴⁶, כמ"כ גם כאשר שומע איזה שמועה טובה בנוגע לזולתו צריך להיות חודשן עצם. וכמ"כ הוא גם בענין ההשגה, שההשגה צריכה להיות ניכרת כמות הגשמי, שעל ידה נעשה בהמות ריבוי חריצים וקמטים כ"ו. וזוה"ע דבר קטן הוויות דאב"י ורכא, שהו"ע התורה כמו שירדה למטה ונתלכשה בדברים גשמיים דוקא.

ומ"מ הנה דוקא ע"י ירידת והתלכשות התורה בדברים גשמיים (דבר קטן, הוויות אב"י ורכא) נעשה המשכת גלוי העצמות. ויזכר מכמו שהוא בהשפעה עצמית שבאדם שהיא למעלה הרבה מהשפעת השכל, דהשפעת השכל היא הארה בלבד, היינו שהרוב משפיע רק הארה והתלמוד מקבל רק הארה, ולכן מועילה השפעת השכל רק למי שהוא בר שכל בעצמו, אבל מי שאינו בר שכל בעצמו לא תועיל לו ההשפעה כלל, כמאמר העולם: א קאפ קאן מען ניט ארויף שטעלן⁴⁷, והיינו לפי שכללות ההשפעה היא הארה בלבד. אמנם בהשפעה עצמית להוליד בדומה לו, הרי ההשפעה היא שמשפיע לו את העצם, שלכן אפשר להיות שד"י יפה כה רבן מנח האב"י⁴⁸, לפי שהוא השפעת העצם, ולכן אין זה באופן שהמקבל הוא מציאות לעצמו והוא מנצל את ההשפעה, כי אם שההשפעה עושה את המציאות שלו, לפי שהוא השפעת העצם מה שהעצם נשפע ונמשך. והשפעה עצמית הלזו באה בגשמיות דוקא, דהשפעת השכל באה בדיבור, משא"כ השפעה עצמית נשפעת בגשמיות דוקא. וכמ"כ יזכר בענין התורה, שבהתלכשות התורה בענינים גשמיים הנה כהו דוקא ישנו ההשפעה עצמית, וזוה"ע ביום חתונתו⁴⁹ זה מתן

(45) סה"מ תרצ"ז ע' 215. ע' 282. תרצ"ז
ח"ב ע' חרג. סה"מ תרצ"ג ע' ריש תרתי ע' ע' ק"פ. ויש.
(46) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב.
(47) דרמ"ע ג, א. ביאורי הזהר להר"ע
(48) המשך תרס"ז ע' קעג. ועור.
(49) שבת נח, א.

אמנם להיות שהתורה ונשמות ישראל שניהם הם כה"י העצם ושניהם

הם בהצלם, והנה ככרי שהדי' ההתגלות צריכים לסייע מלמעלה, והכלי להסיוע מלמעלה הוא העבודה שלמעלה מטו"ר, שהיא אהבה רכה, ותינו לפי שאהבה רכה ממשיכה את הרצון שלמעלה מהשתלשלות, כידוע תורת הרב המגיד⁶⁵ בפירושו מאמרד"ל⁶⁶ בהחלוק בין פרשה ראשונה לפרשה שני' דק"ש, כאן בזמן שישראל עושיין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום, וקשה על זה, הרי בפשה שני' דק"ש כתיב⁶⁷ והי' אם שמוע תשמעו גו', ומהו אומדן כאן בזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום, ופירש הרב המגיד, וכפרשה ראשונה דק"ש כתיב⁶⁸ וככל מאדך, שהר"ע אה"ר שלמעלה מטו"ר, וכפרשה שני' דק"ש לא כתיב בכל מאדך, והענין דעושיין רצונו של מקום הוא ע"י אה"ר דוקא, דע"י אה"ר שלמעלה מטו"ר ממשיכים את הרצון שלמעלה מהשתל' במקום שהוא מדידה והגבלה, וזהו הטעם שבמ"ת כפה עלהם הר כנגינת, שהר"ע גילוי האה"ר⁶⁹, שע"י יומשך הסייע שלמעלה מהשתלשלות להתגלות העצם במ"ת וזהו כללות הסדר דמ"ת, שתחלה הוצרך להיות כור הכרזל ומצרים שברר ויכך את הגשם, אבל מ"מ ה"י צריך להשאיר מצאות הגשמי דוקא, ולאחר כך הנה העם (עם דייקא) שיצא מצרים, העם הלוח קיבל את החורה, לאחר שכפה עלהם הר כנגינת, שהר"ע אה"ר שלמעלה מטו"ר, שע"י נמשך הסייע מלמעלה שהתורה תגלה את היצצמות בנשמות והנשמות בתורה, ושיניהם כמו שהם בגשמיות דוקא, שע"י נשלמת הכוונה שנתאווה הקי"ב להיות לו ית' דירה בתחתונים⁷⁰.

65) ראה אור תורה להר"פ פי עקב ד"ה מפני מה. סה"מ תקס"א ח"ב ע' חרש' ע' חרפב. מאמר אה"ר וזקן תקס"ט ע' קלה. לקי"ש ח"ב ע' 98 ואילך. רש"י. 66) ברכות לת. ב. 67) עקב יא. ג. 68) ואחזקו ו. ה. 69) ראה ת"א מגילת אסתר צד, ד. 70) ראה תחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במד"ד פ"ג. ו. תנאי ופלי"י. וכו"ל.

החכמה, וכן דוקא למטה יותר, והר"ע והאיתנים מוסרי אר"ק⁵⁷, איתנים אומיות תנאים⁵⁸, שהם המייסדים תושבע"פ, דאיתן הוא שם ע"ב דחכמה, שזר"ע משכיל לאיתן האזרחי⁵⁹, כפי שפירש רבינו הזקן⁶⁰ דאיתן הוא מלשון יושן, שהוא שם ע"ב שאינו מחודש, שלמעלה משם מ"ה המחודש, והוא כה"י עתיק, וענין זה בא בהלכות דתושבע"פ בענינים גשמיים דוקא. ויש עוד דוגמא לזה מהשפעת השכל במשל דוקא, שכאשר רוצים להשפיע שכל נעלה ביותר צריכה להיות ההשפעה ע"י משל דוקא, דשכל שאינו נשפע ע"כ נשפע בדבור שלא ע"י משל, אבל שכל עמוק ביותר נשפע ע"י משל דוקא, ומפוט' המשל באים אל עומק השכל יותר וכמו"כ הוא בהתורה שנקראת משל הקדמוני⁶¹, שהיא משל לא"ס קדמוני של עולם⁶², הנה דוקא ע"י ירדתה למטה להתלבש בענינים גשמיים, נעשה המשכת וגילוי העצמות.

ז) **ועפ"י** יוכן כללה הענין דמ"ת, שהתורה ניתנה בגשמיות דוקא ולגשמות בגופים דוקא, והתורה צריכה לנשמות ונשמות צריכים לתורה, ושניהם כמו שהם מלובשים בגשמיות דוקא. והענין בזה, דונה, נשמות ותורה שניהם הם כה"י העצם, אך להיות שבח"י העצם שבנשמות הוא כהעלם, שהרי הנשמה נעשה בבח"י נכרא, לכן צריכים הנשמות להתורה, דכיון שהתורה היא גילוי מלמעלה, לכן מגלה התורה את העצמות שישנו בנשמות. אך בכדי שהתורה תגלה את העצמות שבנשמות חרי ע"י החלבושה בגשמיות דוקא, שאז שיך שתגלה את העצמות כנ"ל. וכשם שנשמות צריכים לתורה, כמו"כ צריכה התורה לנשמות, לפי שיש מעלה בנשמות על תורה, שהרי הנשמות בשרשם הם למעלה מהתורה, כמו"ד יל"ל⁶³ מחבתם של ישראל קדמה לכל דבר, גם למחבתה של תורה, שזאמר⁶⁴ דבר אל בני ישראל, ולכן, בכדי לחבר תורה שלמעלה בחקב"ה, והיינו לגלות את העצמות בתורה, הרי זה ע"י הנשמות דוקא, והנשמות כמו שהם מלובשים בגופים דוקא, מטעם דנ"ל.

57) מידה ו. ב. 58) תקי"ז תכ"א (מנ. סע"ב). 59) חתלים פט. א. 60) הובא בקונטרס לימוד החסידות פ"ג ונרד. 61) ראה ת"א פ"א. ד. וראה תדא"ר פ"י. 62) בשלח יד. ב. וקרא א. ב. ועוד. 63) מידה ו. ב. 64) חתלים פט. א. 65) חתלים פט. א. 66) חתלים פט. א. 67) חתלים פט. א. 68) חתלים פט. א. 69) חתלים פט. א. 70) חתלים פט. א.